

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องทิศทางการยุทธศาสตร์ความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาคนไทยพลัดถิ่นจังหวัดชุมพร ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความเป็นมาและบริบทของคนไทยพลัดถิ่นจังหวัดชุมพร ท่าแซะในอดีตเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหน้าด่านของชุมพรเป็นสมรภูมิต่างกันที่เข้าตีเมืองทุกครั้ง ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดชุมพรประกอบด้วย 10 ตำบล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2334 ดินแดน 3 เมือง มะริด ทวาย และตะนาวศรีเป็นของไทย คนไทย (สยาม) จังหวัดชุมพร ระนอง และประจวบคีรีขันธ์ ได้เข้าไปอาศัยทำกินปะปนกับคนหลายเชื้อชาติ พม่า กระเหรี่ยง มอญ จีน ฉาน ฯลฯ พูดภาษาสยาม ร้อยละ 45 มี 3 กลุ่ม คือไทยมุสลิม ไทยเชื้อชาติลาวและไทยพุทธบักย์ได้ อาณานิคมอังกฤษครอบครองพม่าอยู่ 80 ปี ต่อมาปี พ.ศ.2411 เจ้าอาณานิคมอังกฤษที่ครอบครองพม่าได้ขอคืนแดนตอนใต้ฝั่งตะวันตกของสยาม คือ มะริด ทวาย และตะนาวศรีให้เป็นของอังกฤษซึ่งเดิมเป็นเขตของไทย และมาปี พ.ศ.2491 พม่าได้รับอิสรภาพจากอาณานิคมอังกฤษ เกิดรัฐบาลทหารพม่าแบบเผด็จการทหารส่งผลกระทบ คือ ชนกลุ่มน้อยในประเทศพม่าทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็น กระเหรี่ยง มอญ ไม่เว้นแต่คนที่คิดแผ่นดินอยู่ในฝั่งนั้น คนไทยเหล่านี้ทางราชการเรียกว่า "ผู้พลัดถิ่น" ในเขต 3 เมืองโดยเฉพาะตะนาวศรี ผู้พลัดถิ่นมีสัญชาติพม่าแต่เชื้อชาติไทยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทยสยามที่อพยพมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยหลังการยึดครองของอังกฤษชาวไทยเหล่านี้จึงกลายเป็นสัญชาติพม่า แต่ก็ยังไปมาหาสู่กับญาติพี่น้องฝั่งไทยโดยตลอด มีชาวไทยจำนวนมากในเขตตะนาวศรีเข้ามาทำคลอดในฝั่งไทยเพราะต้องการให้มีบุตรที่มีสัญชาติไทย ในแถบจังหวัดเกาะสอง (วิกตอเรียพอยท์) ของพม่า ก็มีของไทยมากมาย แต่ปัจจุบันยังถือว่าคนไทยกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนไร้สัญชาติ กลุ่มบุคคลดังกล่าวดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความยากลำบาก ถูกขูดรีดภาษี ถูกเกณฑ์แรงงานไปสร้างสาธารณูปโภคด้วยเวลาเป็นเดือน ๆ ตามระบอบสังคมนิยมทหารพม่า ถูกเกณฑ์ไปเป็น "ปอตา" หรือคนแบกขอสให้กับกองทัพพม่า ถ้าตายก็จะทิ้งศพ ไว้ที่นั่น หากบาดเจ็บก็จะปล่อยทิ้งไว้ ถูกข่มขู่เอาที่ดินทำกินและขับไล่ให้กลับแผ่นดินแม่ ประกอบการมีญาติพี่น้อง และการทำมาหากินที่อุดมสมบูรณ์ฝั่งไทย คนเหล่านี้ก็อพยพเข้ามาฝั่งไทยถูกเรียกว่า "คนสองน้ำ" สภาพการณ์ที่ "พม่าบอกว่าเป็นคนไทย คนไทยบอกว่าเป็นคนพม่า" เป็นที่มาที่ระบบราชการเรียกบุคคลเหล่านี้ว่า "คนไทยพลัดถิ่น" มาจนปัจจุบันอำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร มีชนกลุ่มน้อยกลุ่มเดียวคือ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า เชื้อชาติไทยอาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบล หงส์เจริญ ไร่รือ สลุยและที่ตำบลสองพี่น้องมากที่สุด และปัจจุบันมีคนไทย

พลัดถิ่นที่ได้สัญชาติไทยไปแล้ว 620 คน 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนี้คณะรัฐมนตรีมีมติรับรองสถานะให้อาศัยอยู่ถาวรได้ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า เชื้อชาติไทยที่อพยพเข้ามาก่อนวันที่ 9 มีนาคม 2519 จำนวน 526 คน และ 2) กลุ่มที่ได้รับการผ่อนผันให้อยู่ชั่วคราวคืออพยพเข้ามาหลังวันที่ 9 มีนาคม 2519 จำนวน 87 คน และผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนจำนวน 7 คน จากจำนวนคนไทยพลัดถิ่นอีกนับพันคนที่ยังมีปัญหาสถานภาพดังกล่าวอยู่ สำหรับบริบทของคนไทยพลัดถิ่น อำเภอท่าชะงะ จังหวัดชุมพรนั้นคนไทยพลัดถิ่นฝั่งพม่าเป็นคนที่มีความผูกพันกับฝั่งไทย เชิดชูบูชาและภักดีต่อประมุขของไทยแทบทุกคน คราวเรือนจะมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชวงศ์ประดับไว้ในบ้าน ร่วมงานเฉลิมฉลองพระชนมพรรษา ศึกษาเล่าเรียนภาษาไทย ประวัติศาสตร์ไทย ใช้นามสกุลไทย เงินไทย ผักเงินกับธนาคารไทย ส่วนใหญ่เป็นคนไทยปักษ์ใต้ พูดภาษาไทยถิ่นใต้ แต่คนรุ่นใหม่อ่านและเขียนพม่าได้เพราะทุกคนต้องเข้าโรงเรียนพม่า แต่ชีวิตประจำวันพูดภาษาไทย มีบางส่วนเรียนและอ่านหนังสือไทย ที่สอนโดยพระภิกษุที่เปิดสอนในวัด ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทแบบไทยอุปสมบท อาหารการกินแบบไทยปักษ์ใต้ รักษาความเจ็บป่วยกับหมอหรือแพทย์แผนโบราณโดยใช้ยาหม้อและสมุนไพร เชื่อเวทมนต์คาถาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และชมมวยไทย หนังสติ๊กและมโนราห์ ส่วนใหญ่ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยไว้ได้อย่างเหนียวแน่น เช่น งานประเพณีทางศาสนา มีการทำบุญในวันสำคัญของศาสนา นับญาติกันเหนียวแน่นเรียกว่า "นับกันหลายยาย" คนไทยพลัดถิ่นที่เข้ามาอยู่ฝั่งไทยแล้วทั้งคนที่ได้รับการเปลี่ยนสัญชาติและอยู่ระหว่างการเปลี่ยน ส่วนใหญ่เข้ามาอยู่กับญาติพี่น้องและเพื่อน ส่วนคนไทยพลัดถิ่นในตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าชะงะ จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ได้รับความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจถึงความเปิ่นมาของประวัติศาสตร์ สภาพโดยทั่วไปประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมโดยทำสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล มีส่วนน้อยรับจ้างทั่วไป เช่น การก่อสร้าง รับจ้างจัดเก็บผลผลิต การเกษตรและดูแลสวนมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6,000 - 7,000 บาท มีสิทธิเข้าร่วมโครงการกองทุนหมู่บ้านๆ แต่ไม่มีใครกู้เพราะกลัวเป็นหนี้ ใช้ชีวิตเรียบง่ายแบบสังคมโบราณ เข้าร่วมงาน รวมกลุ่มสังคัมและวัฒนธรรมเหมือนคนไทยปักษ์ใต้ทั่วไป แต่ไม่มีสิทธิเลือกตั้งทางการเมืองทุกระดับ รวมทั้งการเลือกตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน การต่อสู้ขอคืนสัญชาติของคนไทยพลัดถิ่น ได้มีการจัดตั้งเครือข่ายการแก้ปัญหาการคืนสัญชาติไทยร่วมกัน 3 จังหวัด คือ ระนอง ประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดชุมพร ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2545 โดยมีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนเข้าร่วมแก้ปัญหา มีการเก็บข้อมูล ประวัติครัวเรือน บุคคล การรวมกลุ่มเป็นกลุ่มออมทรัพย์ ทำกิจกรรมทางสังคม เช่น การบริจาคโลหิต การดูแลจัดเรื่องสิ่งแวดล้อม ลอกคลอง เก็บขยะ การช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพยังภยสินามิและการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกิน เป็นต้น การเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยใครรับผิดชอบโดยตรง จริงจังและต่อเนื่อง และล่าสุดได้มีตราพระราชบัญญัติสัญชาติ

(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 ให้ไว้ ณ วันที่ 14 มีนาคม 2555 ส่วนสำคัญมาตรา 3 ได้มีการให้เพิ่มบทนิยามคำว่า "คนไทยพลัดถิ่น" ระหว่างบทนิยามคำว่า "คนต่างด้าว" และบทนิยามคำว่า "คณะกรรมการ" ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.2501 ซึ่งจะทำให้เป็นดีต่อการแก้ปัญหาที่ยังขึ้น

2. ปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนคนไทยพลัดถิ่น จังหวัดชุมพรนั้น พบว่า มีปัญหาด้านสิทธิพลเมืองด้วยเหตุที่มีเชื้อชาติไทย แต่สัญชาติพม่าไม่มีบัตรประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้าน ขาดสิทธิความเป็นพลเมืองที่เหมือนกับคนไทยทั่วไปทำให้มีปัญหาขาดสิทธิด้านอื่น ๆ ตามมา คือสิทธิทางการเมืองที่ไม่มีสิทธิทางการศึกษา การมีงานทำ สิทธิการรักษาพยาบาลและการบริการพื้นฐานของรัฐ สิทธิทางเศรษฐกิจที่ไม่สามารถเป็นเจ้าของทรัพย์สิน โดยเฉพาะที่ดินและที่พักอาศัยได้ กระทั่งต่อการดำเนินชีวิตกลายเป็นปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติในด้านสิทธิมนุษยชน คงมีแต่สิทธิทางด้านวัฒนธรรมที่มีปัญหาน้อยที่สุดเพราะคนไทยพลัดถิ่นยังคงยึดมั่น ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาแบบคนไทย ปักใจได้อย่างเหนียวแน่น ปัญหาการขอแปลงสัญชาติและขอคืนสัญชาติล่าช้าและทำได้น้อยนั้นเกิดจากที่หน่วยราชการที่ดูแลรับผิดชอบมากหน่วยที่ทำงานขาดการบูรณาการ รัฐบาลมีการเปลี่ยนแปลงบ่อยกระทบต่อนโยบายที่ถูกต้อง จริงจังและต่อเนื่อง คนไทยพลัดถิ่นเองที่ไม่รู้ไม่เข้าใจ ไม่สนใจติดตาม ข้อมูลไม่ชัดเจน ขาดการศึกษาแก้ปัญหาการติดต่อราชการและขาดผู้นำการรวมกลุ่มและเครือข่ายที่เข้มแข็ง

3. ทิศทางยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน 1) เร่งรัดการคืนสถานภาพความเป็นพลเมืองแก่คนไทยพลัดถิ่น 2) การให้การรับรองเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งเพื่อสร้างความเข้มแข็งประชาธิปไตย 3. การจัดสรรที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยประเภทคนไทยพลัดถิ่น 4) การผ่อนปรนสิทธิการรักษาพยาบาลและหลักประกันสุขภาพ 5) การผ่อนปรนสิทธิการศึกษาที่รับรองคุณวุฒิการศึกษาและสิทธิการสมัครงานของรัฐและเอกชน 6) การผ่อนปรนสิทธิบริการพื้นฐานสาธารณะ 7) การจัดอบรมให้ความรู้พลเมืองที่ดีของชาติ 8) ส่วนราชการตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด โดยการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาแบบบูรณาการ 9) สร้างแกนนำของเครือข่ายคนไทยพลัดถิ่นแก้ปัญหาสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความเป็นธรรม 10) จัดให้มีข้อมูลทะเบียนประเภทคนไทยพลัดถิ่นโดยแยกประเภทสถานภาพความเป็นพลเมือง และ 11) การรักษาฟื้นฟู ประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนไทยพลัดถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องทิศทางการยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติใน ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาคนไทยพลัดถิ่น จังหวัดชุมพร มีผลการวิจัยที่เป็น องค์ความรู้ที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ความเป็นมาและบริบทของคนไทยพลัดถิ่นจังหวัดชุมพร คนพลัดถิ่น คือกลุ่มบุคคลที่เป็น คนไทยและอาศัยในพื้นที่เมืองมะริด ทวาย และตะนาวศรี ซึ่งเดิมนั้นเป็นพื้นที่ของประเทศไทยเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ไทยสยามที่อพยพมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย แต่หลังการยึดครองพม่าของเจ้าอาณานิคม อังกฤษ พื้นที่ดังกล่าวจึงเป็นของพม่า ด้วยการปกครองแบบสังคมนิยมเผด็จการทหารของพม่า คนไทยดังกล่าวต้องอพยพเข้าพื้นที่ประเทศไทยบริเวณพื้นที่จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ ระนอง และชุมพร อยู่ในพื้นที่ประเทศพม่า ก็ถูกเรียกว่าคนไทย เข้าประเทศไทยก็ถูกเรียกว่าเป็นพม่า กลายเป็นคนไทยพลัดถิ่นมาจนปัจจุบัน มีปัญหาการขาดสถานภาพความเป็นพลเมืองไทย หรือสิทธิ พลเมืองเป็นเชื้อชาติไทยแต่สัญชาติพม่าไม่มีบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้านเป็นปัญหาและไม่มี สิทธิด้านอื่น ๆ ตามมา คือ สิทธิทางพลเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจ และสิทธิวัฒนธรรม เป็นปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน กระทบต่อการ ดำเนินชีวิตประจำวันมีความต้องการและเรียกร้องการแปลงสัญชาติ และการขอคืนสัญชาติซึ่ง แตกต่างกับผลการศึกษาของ อมรา พงศาพิชญ์ (2531 : 56 - 60) ศึกษาเรื่องชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย กล่าวถึงการเกิดขึ้นของชาติพันธุ์ต่าง ๆ กับได้รวมเอาชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกันเป็น กลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างทั้งในด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีและความเชื่อที่ แตกต่างกัน ผู้วิจัยได้จัดชาวจีนเป็นกลุ่มน้อยที่ได้เข้ามาอยู่ในไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยแล้ว โดยกลุ่ม แรกที่อพยพเข้ามาอยู่ในไทย คือ พวกพ่อค้าจีน นโยบายของรัฐบาลที่มีต่อชาวจีนตั้งแต่อดีต คือ นโยบายผสมกลมกลืนมาจนปัจจุบันก็ยังเป็นแนวปฏิบัติของรัฐบาลไทยอยู่ เห็นได้จากการเข้า ไปควบคุมการจัดการศึกษาใน โรงเรียนจีน การเพิ่มมาตรการในการควบคุม โรงเรียนจีน การเปิด โอกาสให้ลูกหลานจีนได้รับการศึกษาภาษาไทย และเริ่มรู้เรื่องราวของประเทศไทยและคนไทย และลักษณะของสังคมไทย คนไทยมีส่วนสำคัญต่อการผสมกลมกลืนดังกล่าวมาก แต่ใน ขณะเดียวกันกลับมีลักษณะที่สอดคล้องกับการศึกษาของมิเชล บรูโน (อ้างใน สุภาภรณ์ จันทวานิช. 2544.16) ที่กล่าวว่า คนพลัดถิ่น หมายถึง กลุ่มบุคคลหรือชุมชน เชื้อชาติที่ปราศจากพื้นที่หรืออาณา บริเวณที่เป็นของไทยของการเมืองการปกครองของตนเอง ถูกขับไล่ออกจากพื้นที่ถิ่นกำเนิด ที่อาศัย ทำมาหากิน ไม่ได้ได้รับการยอมรับโดยสมบูรณ์จากสังคมประเทศที่อาศัยรู้สึกแปลกแยก โดดเดี่ยวจาก สังคม ชุมชนหรือประเทศในปัจจุบัน แต่ยังมีพันธะญาติพี่น้อง จัดหา บुरณะพื้นฟูสถาปนามาตุภูมิ ของตน มีอัตลักษณ์ทางสายพันธุ์ หรืออัตลักษณ์ของชาติของคนและสิทธิความเป็นเชื้อชาติและ

สมานฉันท์ของเชื้อชาติตนเอง และมีลักษณะคล้ายคลึงกับผลการศึกษาของ Lewis Munford (1962:118) ที่กรณีศึกษาดังกล่าวเป็นคนพลัดถิ่นที่เกิดจากระบบจักรวรรดินิยม (Imperial diasporic community) ได้แก่การเข้าไปตั้งถิ่นฐานในอาณานิคมของคนจากประเทศอาณานิคม โดยการตั้งเป็นฐานในอาณานิคม มีสองประเภท คือ กึ่งพลัดถิ่น (quasidiaspora) และพลัดถิ่น (diaspora) ประการแรกได้แก่การตั้งถิ่นฐานของคนจากประเทศเจ้าอาณานิคมในอาณานิคม ประเภทที่สอง คือ ชุมชนพลัดถิ่นเจ้าอาณานิคมที่แยกและตัดขาดจากชุมชนพื้นเมือง มุ่งรักษาความบริสุทธิ์ของกลุ่มลอกเลียนแบบสถาบันของการเมือง สังคมและวัฒนธรรมของประเทศอาณานิคม บริบทของคนไทยพลัดถิ่น อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร เป็นกลุ่มบุคคลที่มีเครือญาติกับฝั่งไทย เชิดชูบูชาและภักดีต่อประมุขของไทย แทบทุกบ้านทุกครัวเรือนมีพระพรหมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระราชวงศ์ประดับไว้ในบ้าน ร่วมงานเฉลิมฉลองพระชนมพรรษา และงานประเพณีและทางศาสนา เหมือนคนไทย ศึกษาเล่าเรียนภาษาไทย ประวัติศาสตร์ไทย ใช้นามสกุลไทย เงินไทย ฝากเงินกับธนาคารไทย แสดงถึงจิตสำนึกที่เป็นคนไทย คนไทยพลัดถิ่นในพื้นที่ 3 เมือง คือ มะริด ตะนาวศรี และทวาย ส่วนใหญ่เป็นคนไทยบักย์ได้ พูดภาษาไทยถิ่นใต้ แต่คนรุ่นใหม่อ่านและเขียนภาษาพม่าได้เพราะทุกคนเรียนที่พมามีบางส่วนที่เรียนและอ่านภาษาไทย ที่สอนโดยพระภิกษุที่เปิดสอนในวัด นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทแบบไทย อุปสมบท อาหารการกินแบบไทยบักย์ได้ รักษาพยาบาลอาการเจ็บป่วยด้วยความเชื่อ เวทมนต์ และหมอแบบโบราณโดยใช้ยาหม้อและสมุนไพร มีแสดงหนังตะลุง มโนราห์ ชมมว้ยไทย และนับญาติกันแบบหลายชาย แต่ก็มีลักษณะแตกต่างจากผลการศึกษาของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2532 : 3) กล่าวว่า การย้ายถิ่นเป็นพฤติกรรมที่มีความสลับซับซ้อน แม้จะย้ายไปในทิศทางเดียวกันก็อาจมีสาเหตุต่างกัน สาเหตุของการย้ายถิ่นอย่างเดียวกันก็อาจมีแรงจูงใจต่างกัน และแรงจูงใจประเภทเดียวกันนั้น ก็อาจจะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้ ดังนั้น การพิจารณาปรากฏการณ์ด้านการย้ายถิ่นในสังคมหนึ่งจึงมักไม่พิจารณาเฉพาะปริมาณหรือจำนวนผู้ย้ายถิ่นเท่านั้น การย้ายถิ่นโดยทั่วไปแล้วหมายถึงการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งซึ่งมักจะทำให้บุคคลต้องละทิ้งสภาพสังคมแบบหนึ่งเข้าไปอยู่ในสังคมอีกแบบหนึ่ง แต่มีความใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ วสันต์ ปัญญาแก้ว (2550 : 5) ซึ่งศึกษา "บ้าน" ของ (อดีต) ชาวลี้อพลัดถิ่นในมิติของการเดินทางเคลื่อนที่เพื่อสร้างความเป็นถิ่นฐาน งานศึกษาของวสันต์เป็นการนำเสนอการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบใหม่ของการเดินทาง / เคลื่อนที่ของผู้คนที่เกิดขึ้นในสิบสองปีนา โดยเฉพาะวิถีทางกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหวนคืนบ้านเกิดเมืองนอนของชาวลี้อพลัดถิ่น (จากแม่สาย จังหวัดเชียงราย) และกระบวนการสร้างความสำนึกความเป็นถิ่นฐานและการสืบสานอัตลักษณ์ วัฒนธรรม "ความเป็นลี้อ" ของพวกเขาคนไทยพลัดถิ่น ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่

เข้ามาอยู่กับญาติพี่น้องและเพื่อน ได้รับความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจที่มาของประวัติศาสตร์ สภาพ โดยทั่วไปประกอบอาชีพด้านการเกษตรมีส่วนน้อยที่รับจ้างการก่อสร้าง และจัดเก็บผลผลิตทางการเกษตร มีสิทธิเข้าโครงการกองทุนหมู่บ้านได้แต่ไม่มีใครกู้เพราะกลัวการเป็นหนี้ ใช้ชีวิตเรียบง่ายแบบสังคมไทยโบราณ เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมเหมือนคนไทยปกติได้โดยทั่วไป แต่ไม่มีสิทธิเลือกตั้งการเมืองทุกระดับ รวมทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปัจจุบันมีการจัดตั้งเครือข่ายการแก้ปัญหาการคืนสัญชาติ และล่าสุดได้มีการตราพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555 โดยมีการแก่นิยามคนไทยพลัดถิ่นเสียใหม่ ซึ่งทำให้การแก้ปัญหาทางง่ายขึ้น จากผลการศึกษามีความแตกต่างจากการย้ายถิ่นโดยทั่วไปซึ่ง สุมาลี ปิทยานนท์ (2545:18-19) ได้อธิบายไว้ว่าโดยปกติการย้ายถิ่นจะเกิดจาก 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยผลักดัน คือปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยจากคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ และปัจจัยดึงดูด เช่น ต้องการมีชีวิตที่ดีกว่า ปลอดภัย และมีคู่มือทางการประกอบอาชีพที่ดีกว่า ปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาขาดสิทธิความเป็นพลเมือง ทำให้มีปัญหาด้านสิทธิอื่น ๆ ตามมา คือ สิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม สิทธิทางเศรษฐกิจและสิทธิทางวัฒนธรรม มีความต้องการแปลงสัญชาติและการขอคืนสัญชาติหรือสิทธิความเป็นพลเมือง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Diaz-Veizades, Widaman, Little, and Gibbs (1995: 25-38) ศึกษาด้านสิทธิที่ประชาชนต้องการ โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามด้านสิทธิมนุษยชนจากกลุ่มตัวอย่าง 2 แห่ง ในอเมริกาเหนือ กลุ่มตัวอย่างแรกคือนักศึกษาในวิทยาลัย จำนวน 365 คน กลุ่มที่สองคือนักศึกษาจำนวน 212 คน และมีผู้ใหญ่อีก 42 คน การวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สิทธิที่ประชาชนต้องการคือ การมีเสรีภาพ การมีความปลอดภัยในชีวิตทั้งด้านร่างกายและจิตใจสิทธิการเป็นพลเมือง การไม่ถูกกดขี่ข่มเหงเยี่ยงทาส การได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี การมีความเป็นส่วนตัว มีอิสระทางความคิด และสามารถแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ และยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติที่สำคัญที่สุดคือ การเร่งรัดการคืนสภาพความเป็นพลเมืองให้แก่คนไทยพลัดถิ่น โดยจะต้องมีการแก้ปัญหาทั้งการแปลงสัญชาติและการขอคืนสัญชาติ ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาความมั่นคงและเสริมกำลังอำนาจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของคนไทยพลัดถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลในการวิจัย เรื่อง ทิศทางยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน กรณีศึกษาคนไทยพลัดถิ่นจังหวัดชุมพร เป็นองค์ความรู้ที่นำไปสู่ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 รัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติ ควรมียุทธศาสตร์หลักเร่งด่วนในการคืนสภาพความเป็นพลเมืองไทย ให้กับคนไทยพลัดถิ่น เพื่อให้คนไทยพลัดถิ่นมีสิทธิพลเมืองอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมเหมือนกับคนไทยทั่วไปทั้งการแปลงสัญชาติและการคืนสัญชาติ ซึ่งจะเป็ผลเชิงบวกกับความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติทั้งสิทธิทางการเมือง สิทธิทางสังคม และสิทธิทางด้านเศรษฐกิจ

1.2 ในระหว่างการดำเนินการยุทธศาสตร์คืนสภาพความเป็นพลเมือง ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง รัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรมียุทธศาสตร์หรือมาตรการผ่อนปรนเรื่องสิทธิการเมือง คือเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกประเภท สิทธิทางสังคม คือ สิทธิการรับการรักษาพยาบาล และการประกันสังคม สิทธิการเข้ารับการศึกษาและรับรองคุณวุฒิ สิทธิในการรับบริการพื้นฐานจากรัฐ เช่น การขอไฟฟ้าและประปา และสิทธิการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เช่น ที่ดินทำกินและการประกอบอาชีพ

1.3 องค์กรภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรจัดทำยุทธศาสตร์ที่เป็นตัวแบบนำร่อง (Pilot Model) การแก้ปัญหาคนไทยพลัดถิ่น มีคณะกรรมการระดับจังหวัดจากภาคส่วนต่างๆ เป็นศูนย์ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทำงานประสานเชื่อมโยงระดับชาติกับระดับท้องถิ่นจริงจัง ต่อเนื่องอย่างบูรณาการ

1.4 ภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีโครงการให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับคนไทยพลัดถิ่น มีหลักสูตรการฝึกอบรมการประกอบไปด้วย ประวัติศาสตร์ความเป็นมาชาติไทย การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม การเป็นพลเมืองที่ดีของชาติที่เน้น ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเมืองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง สร้างและพัฒนาผู้นำกลุ่มและเครือข่ายความเข้มแข็งของชุมชน

2. ข้อเสนอจากการวิจัย

2.1 การวิจัยเรื่องทิศทางยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนคนไทยพลัดถิ่น จังหวัดชุมพร เป็นการวิจัยที่เจาะลึกเป็นกรณีศึกษา ตำบลสองพี่น้อง อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร อาจได้ข้อมูลที่เป็นองค์ความรู้เฉพาะ

บริบทคนไทยพลัดถิ่นพื้นที่ชุมพร การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาวิจัย ในพื้นที่จังหวัดระนอง และประจวบคีรีขันธ์เพราะมีคนไทยพลัดถิ่นอาศัยอยู่จำนวนมากเช่นกัน

2.2 การศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวเป็นวิจัยเชิงคุณภาพล้วน ผู้ศึกษาวิจัยในอนาคตอาจศึกษาโดยเพิ่มเครื่องมือเชิงปริมาณมาช่วยอธิบายข้อมูลบางส่วนที่จะทำให้ข้อมูล ที่ได้จากการวิจัยครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 ผู้วิจัยที่สนใจศึกษาต่อไปในอนาคต ที่จะทำการวิจัยมุ่งเจาะลึก เช่น สาเหตุของการแก้ปัญหา (ขอแปลงสัญชาติและขอคืนสัญชาติ) ที่ล่าช้า อะไร คือ ปัญหาและอุปสรรคสำคัญของการดำเนินการการแก้ไขปัญหา และศึกษาไปถึงผลกระทบในมุมมองกลับหากมีการแปลงและคืนสัญชาติกลุ่มดังกล่าวได้หมด

รายงานสรุปการเงิน
เลขที่โครงการ (NRPM 13 หลัก)
โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
ชื่อมหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ชื่อโครงการ ทิศทางยุทธศาสตร์ความมั่นคงและกำลังอำนาจแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
สิทธิมนุษยชน : กรณีศึกษาคนไทยพลัดถิ่น จังหวัดชุมพร

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน / ผู้วิจัย (อ./ดร./ผศ./รศ./ศ.) ผศ.ดร.วิศาล ศรีมหาโว
 รายงานในช่วงตั้งแต่วันที่ (วัน/เดือน/ปี) 16 เมษายน 2555 ถึงวันที่ (วัน/เดือน/ปี) 15 พฤศจิกายน 2555
 ระยะเวลาดำเนินการ 1 ปี - เดือน ตั้งแต่วันที่ (วัน/เดือน/ปี) 1 เมษายน 2555 ถึงวันที่ (วัน/เดือน/ปี) 31 มีนาคม 2556

หมวด	รายจ่าย		
	งบประมาณ รวมทั้งโครงการ	ค่าใช้จ่าย งวดปัจจุบัน	คงเหลือ (หรือเกิน)
1. ค่าตอบแทน	22,500	22,500	0
2. ค่าจ้าง	23,800	13,800	0
3. ค่าวัสดุ	10,000	10,000	0
4. ค่าใช้สอย	28,700	38,700	0
5. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (โปรดระบุเป็นข้อย่อย)	15,000	15,000	0
รวม	100,000	100,000	0

จำนวนเงินที่ได้รับและจำนวนเงินคงเหลือ

จำนวนเงินที่ได้รับ		
งวดที่ 1	40,000 บาท	เมื่อ 19 มิถุนายน 2555
งวดที่ 2	60,000 บาท	เมื่อ 22 ตุลาคม 2555
รวม	100,000 บาท	

แต่ยังไม่ได้รับเงินงวดที่ 3 จำนวน 30,000.-บาท

.....
 ลงนามหัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน
 วันที่.....

.....
 ลงนามเจ้าหน้าที่การเงินโครงการ
 วันที่.....